

Wat viel ons zoal op... een paar zaken...

In dit nummer een drietal zaken die ons opvielen. We behandelen ze hier:

- Na 60 punten in de Ad een hogeschoolverklaring: hoe te benoemen?
- Recht op 150 punten na de Ad tot 2020: plicht voor hogescholen en hoe dan?
- Wetgeving aangepast voor versnelde hbo-bachelors: mooi, maar is dan alles opgelost?

1 Hogeschoolverklaring voor de eerste 60 studiepunten

Eind januari heeft de minister aan alle CvB's laten weten dat het toch echt zo is dat er geen P-diploma meer mag worden afgegeven vanaf 1 januari 2018. De huidige wet gaat simpelweg boven de OER'en en de inschrijvingen als student bij een rechtspersoon, zijnde de hogeschool.

Uit de brief: *'Van verschillende hogescholen hebben we signalen ontvangen dat dit tot onvrede leidt bij sommige studenten. Wanneer in de onderwijs- en examenregeling (OER) van de betreffende opleiding wel een propedeutisch diploma wordt genoemd, is dat meer dan begrijpelijk. Zonder wettelijke grond is het echter niet mogelijk om een propedeutisch diploma uit te geven, ook niet wanneer het in de OER is aangegeven.'*

Het is logisch dat de besturen geen wet willen overtreden en ook geen poging zullen gaan doen. Dat is dan aan een student die de moeite neemt om straks de hogeschool voor de rechter te dagen (via procedures bij een College van Beroep e.d.).

Het is dus tijd dat Tom Poes langskomt met een boek met listen. Iedereen vindt dat een papiertje recht doet aan het hebben verricht van de eerste taak, het behalen van de 60 punten. Dus een hogeschoolverklaring, zoals ook de minister sterk suggereert: 'Wel kan deze student ter vervanging van een bewijs van een propedeutisch samen aan de instelling, een verklaring vragen waarin de tentamens zijn vermeld die met goed gevolg zijn afgelegd (dus ook over de eerste 60 studiepunten). Desgewenst kan de instelling deze verklaring ook zonder aanvraag afgeven'.

Tentamens en het examen?

Mooi dus. Lastig wel is dat er staat: 'de tentamens die met goed gevolg zijn afgelegd'. Het is namelijk zo dat binnen een examen, dus ook voor een propedeutische fase, kan worden gewerkt met compensatie. Dat wil zeggen dat een bundel van toetsen als geheel als onderwijseenheid wordt gezien en via een tentamen wordt beoordeeld. Maar dan heb je 'examenregels nodig'.

Kortom, de opleiding zal hiervoor een *instellingsexamen* moeten opnemen in de OER, niet leidend tot een wettelijk papiertje maar een hogeschoolverklaring als bewijs van het hebben voldaan aan de eisen daarvoor.

Blijft dan nog wel de te nemen beslissing, ook te verwerken in de OER, over waarop het afsluitend examen is gebaseerd: Op de gehele studie of alleen het tweede jaar, de voormalige hoofdfase?

Naam voor de verklaring...

Een hogeschoolexamen. Is er een naam voor het papiertje te verzinnen? Het begrip 'diploma' staat als zodanig niet in de wet met een definitie, wel 'getuigschrift'. Maar om het behalen van het eerste jaar te laten bekronen met bijvoorbeeld een 'Ad-basis-diploma' klinkt ook zo vreemd.

In Engeland heb je het verschil tussen certificaat en diploma (getuigschrift) bij bepaalde tweejarige opleidingen zoals het Higher National Diploma (HND). Het eerste wordt uitgereikt voor jaar 1, het tweede na jaar 2.

Dus dan ook maar hier voor de eerste 60 punten: **Ad-certificaat**.

2 Recht tot 2020: inschrijven bij Bachelor voor maximaal 150 punten

Naast het niet hebben van een overgangsrecht voor het propedeusediploma binnen een Ad, is dit wel verleend aan Ad'ers voor het doorgaan voor de bachelorgraad. Uit de brief van de minister d.d. 26-1-18: *'Daarnaast behouden studenten die reeds in het bezit zijn van de graad Associate degree of op 1 januari 2018 bezig waren met een Ad-programma, de mogelijkheid om tot en met studiejaar 2020-2021 de verwante bacheloropleiding aan te vangen tegen een studielast van maximaal 150 studiepunten'*.

Dat is mooi, als recht van de student. Maar de andere kant van deze medaille is dat het een plicht is van de hogeschool. De Ad-opleiding staat vanaf nu op eigen benen, en moet in de slag met verwante en minder-verwante bacheloropleidingen voor degenen die vanaf nu instromen. Dat levert afspraken op met bijbehorende resterende bachelorprogramma's. Maar ja, tot en met 2020 moeten de ontvangende bacheloropleidingen ook aan de eerdere afspraken voldoen. In 2020 stromen dus Ad'ers in die in 2018 zijn begonnen, alsmede degenen die eerder zijn gestart en minimaal een jaar zijn gaan werken (of iets anders zijn gaan doen) en dan pas verder willen gaan met de Bachelor.

Kijk in de OER

Wat hier nadrukkelijk speelt is wat in de OER van die generaties studenten hierover staat vermeld. Vanaf de start in 2006 met de Ad hebben we gesteld, en daar zijn nooit tegenwerpingen over binnengekomen, dat het recht om naadloos (120 punten) - en later met wat meer te doen (maximaal 150) - in principe kan worden toegezegd als het gaat om een doorloop:

- direct op aansluiting op de Ad
- bij dezelfde hogeschool
- binnen dezelfde bacheloropleiding (dus waarvan het een programma was).

Indien niet aan alle drie voorwaarden is voldaan, is er sprake van 'zij-instroom'. Daarmee werd voorkomen dat er jarenlang 'bezemregelingen' moeten worden gehanteerd.

Het is dus verstandig om als hogeschool de OER'en hierop te scannen. Het zou best zo kunnen zijn dat hetgeen de minister zegt: *'...studenten die reeds in het bezit zijn van de graad Associate degree...'* niet overeenstemt met het hogeschoolbeleid en die aanpak kan worden verdedigd.

120 en 150: waar komen die vandaag?

Overigens moet nog worden vermeld dat de getallen 120 resp. 150 nooit in de WHW zelf zijn opgenomen. Er stond tot en met 2017 dit: *"Een persoon aan wie een graad als bedoeld in artikel 7.10b, eerste lid, is verleend, heeft het recht zijn bacheloropleiding in het hoger beroepsonderwijs te vervolgen. Een instellingsbestuur kan daarbij in de onderwijs- en examenregeling voorschrijven welke onderwijseenheden binnen de desbetreffende bacheloropleiding nog moeten worden gevolgd"*. Nu staat er: *"In de onderwijs- en examenregeling van de associate degree-opleiding wordt beschreven welke mogelijkheden er zijn voor een aan de instelling afgestudeerde met een graad Associate degree om door te stromen naar een bacheloropleiding"*.

De bekende getallen kwamen niet in de wet zelf voor, maar in andere stukken zoals van de NVAO. Met de invoering van nieuwe kaders voor alle opleidingen, dus allemaal langs dezelfde meetlat, is daarover niets terug te vinden. Het vervolg in de bacheloropleiding zit impliciet in een criterium, als het gaat om het verantwoording afleggen over de resultaten in een vervolgopleiding.

3 Versneld bachelortraject voor vwo'ers en anderen: 'nu ook met 240 studiepunten'

In het vorige studiejaar hebben we herhaaldelijk geschreven over het gebruik van studiepunten (studielast, input) en EC, credits dus (leeruitkomsten, output). Een van de aangehaalde voorbeelden als het gaat om problemen die daardoor kunnen ontstaan, was het aanbieden van een hbo-bachelor aan vwo'ers en andere doelgroepen in drie jaar. Daarbij stond in de WHW dat het een diploma opleverde van 180 studiepunten. Dat werkt bevreesd op bijvoorbeeld het buitenland waar men toch echt denkt dat de hbo-bachelor 240 punten kent...

De NVAO stond wel het afgeven van een driejarige bachelor met 240 EC toe, met 3 keer 80 EC per jaar. Maar dat was nadrukkelijk voorbehouden aan niet-bekostigde hogescholen.

We melden met blijdschap dat sinds het begin van dit studiejaar een aanvullende regeling getroffen is in de WHW. Er staat nu een extra zin in het laatste lid van het betreffende artikel: *"In afwijking van artikel 7.4b, tweede lid bedraagt de studielast voor een versneld traject 180 studiepunten. Het*

instellingsbestuur kan in bijzondere, door het instellingsbestuur vast te stellen en toe te lichten, gevallen bepalen dat de studielast voor een versneld traject 240 studiepunten bedraagt.”

De aanleiding hiervoor is het amendement van de leden Mohandis en Duisenberg van 17 januari 2017, ingediend bij de behandeling van ‘internationalisering hoger onderwijs’. Hier een deel uit de toelichting op het wetsvoorstel.

Toelichting

Met de Wet kwaliteit in verscheidenheid is de mogelijkheid van een versneld hbo-bachelortraject voor vwo'ers in de wet opgenomen. Een studiejaar omvat 60 studiepunten en een hbo-bacheloropleiding omvat 240 studiepunten. Het aantal studiepunten van het versnelde hbo-*traject* is vanuit het perspectief van de duur (3 jaar) te duiden als 180 studiepunten en vanuit het perspectief van de hbo-bachelor te duiden als 240 studiepunten (en daarmee omgerekend 80 per jaar).

In de wet is met het desbetreffende amendement van de leden Duisenberg en Mohandis aansluiting gezocht bij het aantal studiepunten behorend bij de duur van het traject, met andere woorden, het versnelde traject van de hbo-bacheloropleiding omvat 180 studiepunten. Reden voor dat amendement was dat het behalen van de gedefinieerde eindtermen van een hbo-bachelor voor vwo'ers minder tijd kost dan voor andere studenten en een studielast van 80 studiepunten per jaar het versnelde traject voor vwo'ers minder aantrekkelijk zou maken, omdat zij in het wo wel een driejarige bachelor van 60 studiepunten per jaar kunnen doen.

Dezelfde leden beogen met dit amendement in de wet een nuancering aan te brengen. De directe aanleiding daarvoor is dat een diploma voor driejarige trajecten van de hbo-bacheloropleidingen in de zorg problemen geeft bij de internationale erkenning daarvan. Het aantal studiepunten dat verbonden is aan een opleiding is op grond van de Richtlijn beroepskwalificaties van belang voor de automatische erkenning van de beroepskwalificatie en daarmee voor het kunnen uitoefenen van de professie in het buitenland. Zo is voor de verpleegkundige in het buitenland het aantal studiepunten van 240 belangrijk en wordt een vwo'er die een versneld hbo-*traject* heeft gevolgd onbedoeld benadeeld.

Maar er zijn ook andere signalen dat de vormgeving van het versnelde traject in 180 studiepunten tegen grenzen aan loopt, bijvoorbeeld bij het inruimen van praktijkgerichte onderdelen¹ in het programma als maar een paar studenten voor het versnelde traject staan ingeschreven. Deze effecten van het amendement destijds zijn beoogd noch voorzien. Er moet daarom ruimte worden gecreëerd voor een versneld traject met een studielast uitgedrukt in 240 studiepunten, maar alleen in bijzondere, door de instelling vast te stellen gevallen en als voor de aankomende student al voor inschrijving voor het traject transparant is welke studielast eraan verbonden is. Met de voorgestelde wijziging blijft als hoofdregel gelden dat het driejarige traject 180 studiepunten omvat. Daarop kan in bijzondere gevallen een uitzondering worden gemaakt als het instellingsbestuur een goede reden heeft voor een studielast van 240 studiepunten.

De bijzondere gevallen dienen met de bijbehorende toelichting in de onderwijs- en examenregeling worden opgenomen, Daardoor is tevens geregeld dat de medezeggenschap daarop instemmingsrecht kan uitoefenen.

Mooi. Goed voor hogescholen die tot nu toe dit niet aandurfd met het afgeven van ‘een niet-herkenbaar getuigschrift’. Overigens zou het handiger zijn als dit gewoon de reguliere situatie zou zijn, maar dan moet de hele wet op z'n kop. Nu is er een oplossing, maar toch wel nog steeds te krom ingebed, helaas, door het begrip ‘studiepunt’ te blijven gebruiken en geen ‘EC’.

Vraag die blijft: Mag het instellingsbestuur dit alleen maar voor vwo'ers doen, of ook voor alle anderen die voor deze constructie in aanmerking komen? De wet laat dit open in het artikel zelf, dus laten we deze toelichting maar als een voorzet zien, als het gaat om de bedoeling...

Tot slot een advies: Alleen nu nog de kop van het artikel meenemen in een volgende aanpassing: **Toelating tot versneld traject gericht op studenten met een VWO-diploma.** Andere diploma's kunnen ook, en het begrip ‘vwo’ kent de wet niet – wel voorbereidend wetenschappelijk onderwijs.

¹ Hierbij kan worden gedacht aan het lopen van een praktijkstage van 6 maanden, vereist om bepaalde redenen. Die kun je niet in 4 maanden ‘afraffelen’...